

גארי באסי בדמות באדי הול - יוצא מן הכלל

מהרה להולי כאל ליל נערץ. הסרט אינו גולש להערצה עיוורת כזו, אם כי מי שמתבונן היום בדרכו של הולי אל התהילה, על מסך הכסף, עשוי לחשוף שהעניינים קצת חלקים מדי, בין אם מדובר בסירוב הראשוני שבו הוא נתקל כאשר הציע את פמוניו לאמרגני נאשוויל, או ההתלהבות המיידית שבה התקבל בין מפיקי התקליטים בניו-יורק, שהיו משוכנעים, בשל אופי המוסיקה שלו, שהוא כושי.

באסי, השר בכשרון רב את שיריו של הולי (המפיקים התעקשו לא להשתמש בהקלטות המקוריות של הזמר), עושה מלאכה יוצאת מן הכלל בתפקיד הראשי, והסרט כולו הוא חוויה נעימה.

להסיר את האבק

סיפורו של באדי הולי (בן יהודה, תל-אביב, ארצות-הברית) - סרט זה, המוקדש לכוכב רוק משנות החמישים, שכב על מדפי המפיץ בארץ מאז 1978, מתוך סיבות לא ברורות כלל ועיקר, ורק עתה הוא נגאל סוף כל סוף. למען האמת, לא היתה צריכה להיות שום סיבה שתמחיד את בתי-הקולנוע. זהו אחד הסרטים היותר טובים על קאריירה של זמר פופולארי, והשחקן הראשי, גארי באסי, הצליח אמילו לזכות במועמדות לפרס אוסקר על הופעתו כאן. הסרט עשוי בצורה פשוטה, כנה ובלתי-אמצעית, אין שום נסיון להציג את האיש כגאון, ודווקא המעקב אחרי בחור אמריקאי פשוט, העושה דרכו מאלמוניות לתהילה בתוך פחות משלוש שנים ונהרג בתאונת-מטוס עוד בטרם הספיקה התהילה לקלקל אותו, היא המעוררת עניין.

באדי הולי, שלא היה ידוע ביותר בישראל, היה אחת הדמויות הבולטות הראשונות ברקונדול האמריקאי, בן תקופתו של אלביס פרסלי, שגילה עירנות רבה לכל האספקטים של מלאכתו. הוא היה בן החלוצים בכל מה שנוגע למלאכת ההפקה של התקליטים, כלומר טרח במיוחד להשיג בהקלטות צליל יחודי משלו, יחד עם להקתו, וחזונו החיצוניות, שדמתה בכל לסטודנט צעיר ומסודר, היתה בעיני רבים ניגוד מוחלט לסוג המוסיקה שהוא השמיע.

תאונת-המטוס הקטלנית שבה מצא מותו היתה טראגדיה של ממש בעיני רבים מבני הנוער באמריקה, שהתייחסו עד

על כך שרוצחים בשכר נשלחו אחריו, פשטו על פני כל המערכה, גוני הופיע בפסטיבל קאן 1982 כמו רוח רפאים, בחליפה לבנה וחולצה שחורה, הדור כאילו יצא מאחד הסרטים הישנים שלו, אבל סירב לומר היכן הוא מתגורר, מה עשה לפני שבא לקאן ומה יעשה אחר-כך. בקיצור - דמות מיסטורית שנוכחותה היתה מוטלת בספק עד לרגע האחרון (הוא הופיע למסיבה באיחור של חצי שעה).

אין ספק שמעמדו כפליט פוליטי, שכל זכויות האזרח שלו נשללו ממנו במולדתו, אבל מישפטיו ממשיכים להתנהל כאילו היה אזרח לכל דבר (עוד אבטורד מן האבטורדים של הביורוקרטיה התורכית), ויכו אותו באהדה רבה, לא רק בפרס בפסטיבל קאן שאותו חילק עם גיבור אחר של עולם הפוליטיקה, אנדריי ואידה, אלא גם בתמיכה שבה זכה לאחר מכן. שריהתרבות של צרפת, ז'אק לאנג, נטל על עצמו את הסיכון שירגיז את חבריו לכרית הצפון אטלנטית,

אילמו גוני בעבודה
גיבור עממי

והעניקו לו סכום כסף נכבד מאוד, כדי שיעשה את סרטו החדש, החומה. הרשת הראשונה של הטלוויזיה הצרפתית, שגם היא גוף ממשלתי, השקיעה בסרט שבו שיחזר גוני כלא תורכי, בתור מינור נטוש ליד פאריס.

העלילה, המתארת בצבעים קודרים מאוד את ביתן הילדים בכלא הזה, מבוססת כולה, לדברי גוני, על דברים שראה כמו עיניו, והשחקנים בסרט גויסו מכל קהילות העובדים התורכיים באירופה, ובעיקר מן הרובע התורכי במערב

לצאת ולחפש מטמון נסתר. הסרט, המתחיל בנוסח ריאליסטי כמעט, מגיע בסופו לסוריאליזם מוחלט וקודר. השני הוא הידיד, סרט שנעשה ארבע שנים מאוחר יותר, הזכיר למבקרים רבים את תיאורמה של פאול גינר, בדרך שבה הוא מציג ביקור של אינטלקטואל בעל תודעה פוליטית מפותחת בביתו של ידיד, המנהל את עסקיו של בעל קרקעות עשיר. הדרך שבה מגיבים הידיד ומישפחתו לביקור, ההתייחסות השונה של כל אחד מבני המישפחה לאורח, והסיים, שבו הידיד מתאכזר, הוא בעל משמעויות סמליות ברורות, עד כדי כך שהסרט נאסר להצגה בתורכיה.

סרט אחר שלו, האב, שיוצג החודש גם בסינמטק תל-אביב, תוקף בצורה חזיתית ושקופה לגמרי את מילחמת המעמדות בתורכיה, כאשר איש מרלת העם, שאינו מצליח לפרנס את מישפחתו, מסכים ליטול על עצמו את האשמה ברצח שבוצע על ידי בני עשירים, וללכת במקומו לכלא. חרדה, הסרט שגוני החל לביים ושנמהלכו הסתבר בקטטה שהסתיימה ברצח ובמאסרו (את הסרט סיים עוזרו, שריף גורן), הוא כמעט סרט תעודי על קוטפי כותנה באזור עני מרוח, תחילתו של הסרט, שבו יושב איכר ומתבונן על האופק ומנבא שרבר רע ומר מתקרב, אפינית ביותר לאווירה של הסרט כולו.

סרטו הידוע ביותר ולוא רק בשל הפרס בפסיטבל קאן, הוא יול, סרט שביים עוזרו, שריף גורן, אולם נערך על-ידי גוני בעצמו, אחרי שרבה מתורכיה. זה סיפורם של חמישה אסירים היוצאים לחופשה בת שבוע מן הכלא, וכל אחד הולך לסדר את ענייניו שלו. מבצע לגרלות השונים של החמישה (שמתוכם למעשה שלושה עומדים בתוקף הסרט) נפרשת תמונה מרשימה של תורכיה - תמונה פיטית, פסיכולוגית וסוציולוגית גם יחד - כאשר מיטשר הריכוז הצבאי בולט כל הזמן ברקע, כעוכרה קיימת שאין ממנה מנוס. גוני נמנע בכוונה מכל הגומה שהיתה הופכת את הסרט לפרופגנדה, אנשי הצבא אינם קלגסים אלא בני אדם הממלאים תפקיד. ככל הסרטים האלה עוקב גוני אחרי מצב מולדתו, ארץ הנתונה בפרץ בין מיוזח ומערב, בין שני סוגי תרבות, בין החברה התעשייתית והחברה האגרארית, בין עשירים ובין עניים. הוא מגלה הבנה אמיתית למה שמתרחש מול עיניו, ואולי משום כך הוא מצליח להביא את סרטיו למימרים של טראגדיה אמיתית. תורכיה, בסרטיו של גוני, אינה אותה מילפצת רבת ראשים שהוצגה בסרטו של אלן פרקו אכספרס של צחות, אולם דווקא מפני שהאשים אמיתיים יותר, כואבים ומשכנעים יותר, נראה מצבם האכזר, אי-היכולת להשתחרר מן העבדות של המוסכמות שנתוכם נולדו, והתנאים שבהם הם נתונים, עוד יותר מדכאים וקודרים.

תיקון טעות

בשבוע שעבר הוחלפו השעונים של שני הסרטים שהופיעו בליווי הביקורת במרוז זה. צריך להיות: "שירת התליין" - בעייתי, טוב; "בחנית בגרות" - מישפחתי; חלש.

פסטיבל קאן השנה, ואם הוא לא קיבל שם את כל ההד שהציפה הבימאי, אולי זה מפני שעמדתו של גוני כלוחם חירות מתחילה להיות צפויה מדי, מוכנת מדי ומאפילה לא מעט על כישוריו ועל יכולתו כקולנוען.

המחאה החריפה, שמסקנתה הסופית היא כי אין מנוס מן המהפכה שחייבת לפרוץ, לא הפתיעה איש, והפעם קשה היה אפילו לומר, כמו

בימאי גוני ואשתו מול קהל מעריצים בפסטיבל קאן 1982
שילוב של ברט לנקסטר וג'ק פאלאנס

במיקרים קודמים, כי יש במעשה זה גילוי של אומץ, כי הרי הסרט נעשה הרחק מן המישטר הצבאי התורכי.

גוני עומד עתה לפני פרשת דרכים ועליו להחליט כיצד ימשיך. מצד אחד, ברור שהתייחסים, הנוף והבעיות של ארצו הם חלק בלתי-נפרד מעולמו הפנימי, והם היו עד עכשיו עמוד השדרה של כל סרטיו. מצד שני ברור לא פחות כי אין לו סיכוי לשוב בשנים הקרובות לתורכיה ולעשות שם סרטים. שיחזור מולדתו בניכר אינו יכול להיות פיתרון של ממש, והוא יצטרך למצוא פיתרון אחר להמשך דרכו כקולנוען.

דבר רע ומר מתקרב. למרות שביים עד היום 22 סרטים בעצמו, ושישה סרטים נוספים כתב בכלא ודאג שיבוצעו לפי הוראותיו המדוייקות, מכיר המערב רק חלק קטן מיצירתו של אילמו גוני. ראשית, מפני שלפחות חלק מן הסרטים האלה שייך לזרם השיגרתי של המלודרמות התורכיות, שחברתו הפיקה אותם, שנית, מפני שגוני עצמו, לא התאמץ במיוחד להציג אותם, אולי מתוך ידיעה שאין הם יוצאי-דופן במידה מספקת.

היו סרטים שנחשפו בשנים האחרונות לפני הביקורת הבינלאומית. הראשון שמשך תשומת לב הוא התיקונה (1970), סיפור על רכב שכירכתו נפגעת בתאונת-דרכים והוא מאבד את כל רכושו. הוף בהדרגה לפושע קטן וחסר השראה ולבסוף מוכר את כל מה שנתר לו כדי

טאריקאקאן ב'וילי' - פרס דקל הזהב ופרס הביקורת קאן 82
14 שנות מאסר